

FILHARMONIA
KALISKA 50 LAT

Sezon jubileuszowy 2024/2025

Dyrektor Ruben Silva

CZAR HISZPAŃSKIEJ MUZYKI

29 listopada 2024 r. / godz. 19:00
Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

CZAR HISZPAŃSKIEJ MUZYKI

Jakub Kościuszko – gitara

Juan José Navarro (Hiszpania) – dyrygent

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej

Michaił Glinka

Uwertura hiszpańska *Capriccio brillante*

Joaquín Rodrigo

Fantasia para un gentilhombre na gitarę i orkiestrę

Manuel de Falla

La vida breve (Taniec hiszpański nr 1)

Manuel de Falla

El sombrero de tres picos (Trójgraniasty kapelusz) Suita 1 i 2

” Wszystko, co można sobie wyobrazić, jest prawdziwe.

Pablo Picasso

Słowa Pabla Picassa, najsłynniejszego w dziejach artysty hiszpańskiego, dobrze korespondują z programem koncertu „Czar hiszpańskiej muzyki”. Podkreślają nie tylko rolę wyobraźni i nowatorstwa w sztuce, ale również kierują naszą uwagę w stronę intuicji twórców, tych największych, którzy potrafią wyczarowywać, także na gruncie muzyki, cudowne światy, pełne piękna i powabu.

O ile w przypadku Joaquina Rodrigo i Manuela de Falli dotarcie do prawdziwej „hiszpańkości” wydaje się być, zważywszy na pochodzenie obu kompozytorów, czymś naturalnym, o tyle dla Rosjanina Michaiła Glinki była to rzecz wymagająca sięgnięcia do znacznie głębszych pokładów fantazji i inwencji.

Pomocny był tu z pewnością fakt, że inaczej niż wielu innych twórców, którzy pisali tzw. *españoladas* nie odwiedzając nigdy półwyspu Iberyjskiego, Glinka przebywał w Hiszpanii całkiem długo, bo aż dwa lata (1845 – 47). Mieszkał w Madrycie, Toledo, Grenadzie, Sewilli, poznawał kulturę kraju, w tym oczywiście i muzykę. Zafascynowany nią, ten protoplasta rosyjskiej szkoły narodowej, piewca szeroko rozumianego stylu słowiańskiego, w tym również polskiego, postanowił sięgnąć także do folkloru hiszpańskiego i wykorzystać go w swoich dziełach. Jednym z takich utworów jest Uwertura hiszpańska nr 1 *Capriccio brillante*. W kilkuminutowej kompozycji na orkiestrę symfoniczną Glinka przywołuje obraz kultury aragońskiej, wykorzystując jako podstawę popularny taniec *jota*. Żywiotowość

muzyki rośnie im bliżej końca, a zadzierzwość rytmiczną podkreślają kastaniety, nieodłączny wręcz atrybut brzmienia hiszpańskiego.

Joaquína Rodrigo, urodzonego 22 listopada 1901 roku, w dniu świętej Cecylii – patronki sztuki dźwięków, los obdarzył nieprzeciętnym talentem muzycznym, ale zaraz pokazał też swe okrutne oblicze, pozbawiając czteroletnie dziecko wzroku. To nieszczęście spowodowało, że wychowujący się w Walencji chłopiec w szczególnie sposób chłonął odgłosy otaczającego go świata, a następnie przekształcał je w wyobraźni w melodie, rytmy i harmonie. Swoje zdolności rozwijał i kształtował najpierw w ojczyźnie, ale jako 26-latek wyruszył na studia do Paryża, gdzie uczył się pod okiem Paula Dukasa. W stolicy Francji poznaje dzieła impresjonistów, witalistów i neoklasyków, a przy okazji także stylizowaną muzykę hiszpańską mistrzów pokroju Debussy’ego czy Ravela. Zaprzyjaźnił się również z Manuelem de Fallą, który stał się jego mentorem i przewodnikiem w odkrywaniu piękna i bogactwa folkloru iberyjskiego.

Choć z wykształcenia był Rodrigo pianistą, to jednak największą międzynarodową sławę przyniosły mu utwory przeznaczone na gitarę, z *Concierto de Aranjuez* na czele. Nieco mniej znana, ale również efektowna i z pewnością warta uwagi jest *Fantasia para un gentilhomme*. Pod tym tytułem kryje się w istocie czteroczęściowy koncert na gitarę z orkiestrą w pomniejs-

szonym składzie, a owym „dżentelmenem” jest wybitny wirtuoz Andréas Segovia, któremu dzieło było dedykowane w 1954 roku. Wyobraźnia kompozytora prowadzi nas kolejno przez quasi barokowe dialogowanie między solistą a zespołem, zwieńczone odcinkiem fugowanym (*Villano y Ricercare*), następnie przez liryczny nastrój w melodii o wyraźnie hiszpańskim rodowodzie, skontrapunktowny odgłosami militarnymi (*Españoleta y Fanfare de la Caballería de Nápoles*), dalej skoczny taniec (*Danza de las Hachas*), a wreszcie zabiera nas w brawurowym i również tanecznym finale na wyspy Wyspy Kanaryjskie (*Canario*). We wszystkich częściach wykorzystane zostały cytaty z gitarowych utworów XVII-wiecznego kompozytora hiszpańskiego Gaspara Sanza, co dodaje *Fantazji* oryginalnego, archaizującego uroku oraz pełnego elegancji wdzięku.

Spśród propagatorów stylu hiszpańskiego w muzyce I połowy XX wieku najważniejsze miejsce zajmuje bez wątpienia Manuel de Falla. Urodzony w Kadyksie, po odebraniu tam podstaw edukacji pianistycznej, kontynuował naukę już w zakresie kompozycji w Madrycie. W 1907 roku wyjeżdża do Paryża, gdzie ostatecznie, pod wpływem modnych tam modernistycznych nurtów, kształtuje się jego styl. Jest to oryginalne połączenie wielobarwnego impresjonizmu z żywiołowym folkloryzmem. Utwory de Falli przepojone są zatem zmysłową kolorystyką i wyrafinowaną harmonią, a jednocześnie eksponują wyrazistą rytmikę, podkreśloną zmianami tempa i wyostrzoną akcentacją. Najlepiej słyszeć to, oczywiście, w tańcach, takich choćby jak ten z opery *La vida breve* z 1913 roku, który po zaaranżowaniu na skrzypce z fortepianem przez Fritza Kreislera, jako Taniec hiszpański, stał się wielkim przebojem sal koncertowych.

Jeszcze bardziej spektakularne ukazanie folkloru hiszpańskiego, konkretnie andaluzyjskiego, odnajdujemy w muzyce Manuela

de Falli z baletu *El sombrero de tres picos* (*Trójgraniasty kapelusz*), pisanej w latach pierwszej wojny światowej, a zaprezentowanej w ostatecznej wersji po raz pierwszy w Londynie w 1919 roku. Libretto, oparte na noweli Pedro Antonio de Alarcóna, zawiera dowcipnie opowiedzianą historię pięknej i sprytnej młynarki, odrzucającej natrętne zaloty miejscowego urzędnika (*corregidora*), którego atrybutem władzy jest tytułowy trójkątny kapelusz. Sukces przedstawienia skłonił kompozytora niemal natychmiast do sporządzenia dwóch suit przeznaczonych na orkiestrę symfoniczną. Z pierwotnej wersji de Falla usunął kilka numerów, eliminując jednocześnie z obsady głos sopranowy. Nie da się ukryć, że w krótkim czasie stały się owe suity o wiele popularniejsze od oryginału. Zestawione obok siebie tworzą ośmioczęściowy cykl, zróżnicowany pod względem wyrazu i ekspresji, w którym na pierwszy plan wydobyły zostaje żywioł taneczny – *fandango, farruca, seguidilla* oraz finałowa, nad wyraz efektowna *jota*.

W muzyce Manuela de Falli z *El sombrero de tres picos* zbliżamy się jak nigdzie indziej do istoty stylu hiszpańskiego, odkrywamy jego czarowne oblicze. To jeden z najwspanialszych przykładów stylizacji oraz wykorzystania wyobraźni do wykreowania olśniewającego feerii barw dzieła.

Tekst Witold Paprocki

Juan José Navarro

Juan José Navarro ukończył studia na wydziale klarnetu w Konserwatorium Muzycznym w Walencji, dyrygentury orkiestrowej w Konserwatorium Muzycznym w Murcji oraz dyrygentury i pedagogiki chóralnej na Międzynarodowym Uniwersytecie La Rioja. Prowadził wiele kursów dyrygentury orkiestr dętych i orkiestr symfonicznych z takimi nauczycielami jak José Miguel Rodilla, Salvador Más, Manuel Hernández Silva, Enrique García Asensio, Jerzy Salwarowski, Paolo Belomia i Cesar Álvarez. Został nominowany przez Conservatorio Superior do pełnienia obowiązków asystenta dyrektora Orquesta de Jóvenes de la Region de Murcia.

Dyrygował takimi zespołami jak Camerata Strumentale Siciliana (Włochy), Orkiestra Wyższego Konserwatorium Muzycznego w Murcji, Elbląska Orkiestra Kameralna, Jeju Prime Philharmonic Orchestra (Korea Południowa), Cairo Symphony Orchestra (Egipt), Liberty Symphony Orchestra (Missouri), Cms Vienna Sinfonietta (Korea Południowa), Corelli Chamber Orchestra (Włochy), Albacete Municipal Symphonic Band, San Indalecio de La Cañada de Almería Musical Group, Seville Municipal Symphonic Band, Orkiestra Filharmonii Kameralnej w Łomży, Gangnung Philharmonic Orchestra (Korea Południowa), Orchestra of the Conservatorio Superior de Música de Murcia, Coral Emilio Carrión, University North Caroline Scholl of the Arts of Winston-Salem (Karolina Północna), Pazardzhik Symphony Orchestra (Bułgaria), Orkiestra Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej, Diesis Wind Ensemble (Hiszpania), Olteonia Filarmonic Orchestra / Craiova (Rumunia), Orquesta Joven de Almería, Lake Como Philharmonic Orchestra (Włochy), Filharmonia Szczecińska, Filharmonia Warmińsko-Mazurska w Olsztynie, Orkiestra Symfoniczna w Zamościu i wiele innych.

Prowadził prezentacje, kursy i kursy mistrzowskie na uniwersytetach w Almerii, University of Northern Iowa, Kansas University, Eastern Michigan University, The University of Illinois, Virginia Tech, Greensboro (Karolina Północna), Jewel College (Missouri), Louisiana State University, University of Maryland, Conservatorio Superior de Bolzano (Włochy) i California State University.

Obecnie jest nauczycielem klarnetu i dyrygentury w Real Conservatorio Profesional de Música w Almerii, dyrektorem Sali Muzycznej Uniwersytetu w Almerii, gdzie dyryguje Orkiestrą Symfoniczną i Chórem oraz nauczycielem dyrygentury w Akademii Diesis, którą założył wspólnie z José Miguelem Rodillą (gościem Filharmonii Kaliskiej w sezonie 2022/2023 podczas koncertu „W ogrodach Hiszpanii”).

Jakub Kościuszko

Koncertował w większości krajów europejskich, w Stanach Zjednoczonych i Japonii, m.in. w Paryżu, Nowym Jorku, Filadelfii, Tokio, Nagoi, Budapeszcie, Rzymie oraz na największych międzynarodowych festiwalach gitarowych (Il de Re, Tychy, Balatonfüred, Brno, Krynica, Wrocław). Występował w Filharmonii Berlińskiej, Tokyo Yamaha Ginza Concert Hall, Studiu Koncertowym im. Lutosławskiego w Warszawie. Wykonywał koncerty z orkiestrami AUKSO, Amadeus, Sinfonia Baltica, Filharmonii Szczecińskiej, Bałtyckiej, Świętokrzyskiej, Zielonogórskiej, Łomżyńskiej, Jeleniogórskiej, Wołyńskiej oraz Radomską Orkiestrą Kameralną.

W jego repertuarze ważne miejsce zajmują nie tylko utwory z kanonu literatury gitarowej, ale też nowa muzyka – utwory dedykowane gitarzyście napisali tacy kompozytorzy jak Piotr Klimek, Marek Pasieczny, Gerard Drozd czy Dawid Pajdzik. W 2010 roku ukazała się płyta „Here Comes The Silent Dusk. Music of Marek Pasieczny”. Debiut został ciepło przyjęty przez słuchaczy i krytyków muzycznych w całej Europie. W 2012 roku pojawił się album „Guitar Recital” z dziełami J.S. Bacha, Tansmana, Piazzolli, Jarretta i Metheny’ego. Ostatni album solo, „Guitar Sounds Jazzy”, zawiera utwory inspirowane jazzem i muzyką świata. Gitarzysta dokonywał nagrań radiowych i telewizyjnych, m.in. dla Radia Watykańskiego, Polskiego Radia i TVP Szczecin. Obecnie pracuje nad czwartą płytą solową, poświęconą barokowej muzyce J. S. Bacha, G. Ph. Telemanna i D. Scarlattiego. Jako kameralista współpracuje ze znakomitą Ritą D’Arcangelo (flet) i Jakubem Bokunem, jednym z najlepszych europejskich klarncistów. Nagrania albumów kameralnych z Ritą D’Arcangelo („D’Arcangelo/Kościuszko”) oraz Janem Jakubem Bokunem („A la carte” 1 i 2) otrzymały znakomite recenzje w USA, Japonii i Europie. Nowe projekty kameralne gitarzysty to duety ze znakomitymi muzykami: Krzysztofem Polonkiem (skrzypce, koncertmistrzem Berliner Philharmoniker), Katarzyną Polonek (wiolonczela), Wiolettą Hebrowską-Klein (mezzosopran, solistką Opery w Lubecie).

W roku 2009 ukończył z wynikiem celującym Akademię Muzyczną we Wrocławiu, gdzie pracował pod kierunkiem prof. Piotra Zaleskiego, oraz Królewskie Konserwatorium w Hadze w klasie maestro Zorana Dukića. W roku 2010 otrzymał dyplom z wyróżnieniem oraz stypendium od maestro Oscara Ghiglii podczas kursu Accademii Chigiana w Sienie. Uzyskał stopień doktora sztuk muzycznych we wrocławskiej Akademii w roku 2016. Regularnie udziela lekcji w ramach międzynarodowych kursów muzycznych i lekcji mistrzowskich. Oprócz działalności koncertowej i pedagogicznej, Jakub Kościuszko zajmuje się od 2010 roku prowadzeniem firmy small great music, specjalizującej się w działalności wydawniczej oraz inteligentnych rozwiązaniach dla kultury. Od 2019 roku jest twórcą i dyrektorem festiwalu Baltic Guitar Days w Szczecinie.

FILHARMONIA KALISKA

Ruben Silva – pierwszy dyrygent

Skład orkiestry

Skrzypce

Jakub Śmigieński – koncertmistrz,
Aleksandra Giuch – koncertmistrzyni,
Andrzej Stańczyk – zastępca koncertmistrza,
Izabela Garyantesiewicz – prowadząca grupę II
skrzypiec, Kamila Śmigieńska – lider,
Beata Dobak, Jacek Fabiniak, Arkadiusz Hylewski,
Małgorzata Kozera, Paweł Kulczycki,
Heghine Mkrtchyan, Natalia Pawłowska,
Maria Sienkiewicz-Chrześcijanek,
Aleksandra Śmieja, Irena Świątek, Irena Piechota

Altówki

Barbara Krawczyk – prowadząca grupę,
Szymon Pótorak – zastępca prowadzącej grupę,
Aleksandra Kwiecik, Katarzyna Niemczyk,
Patriciu Cristian Pitis, Anna Zakrzewska

Wiolonczele

Joanna Bara – koncertmistrzyni,
Piotr Łyszczorz – koncertmistrz,
Adrianna Ciemińska, Bartłomiej Fromm,
Luba Galas, Iwona Gorgol

Kontrabasy

Radosław Maniak – prowadzący grupę,
Maria Szymkiewicz – zastępczyni prowadzącego
grupę, Konstantin Kniazyszczce, Tobiasz Michna

Flety

Zuzanna Borowiecka, Sonia Sikorska,
Izabela Lewek

Oboje

Barbara Jamroziak, Katarzyna Kulczycka,
Paweł Synkiewicz

Klarnety

Piotr Lewek, Marek Maciejewski,
Bartłomiej Dobrowolski, Jacek Piekielny

Fagoty

Nikodem Antosik, Henryk Jamroziak,
Jacek Plóciennik

Waltornie

Włodzimierz Galas, Katarzyna Kwiatkowska,
Marek Kubera, Katarzyna Karpińska,
Aleksander Staryniec

Trąbki

Mikhail Bachyla, Krzysztof Kwiatkowski,
Wojciech Musiał, Jakub Spychaj

Puzony

Przemysław Chmielewski, Olof Knochenhauer,
Tomasz Banasiak, Maciej Chyży

Instrumenty perkusyjne

Bartosz Bindel – kierownik sekcji perkusji,
Romuald Boguszewicz

Inspektor orkiestry

Patriciu Cristian Pitis

Bibliotekarze

Jacek Fabiniak, Jacek Piekielny

Muzyk – rezydent

Konstancja Bukojemska – skrzypce

Muzycy gościnni

Milena Antoniewicz – fortepian, Paweł Ciesielski
– puzon, Adrian Nobik – instrumenty perkusyjne,
Grzegorz Pastuszka – tuba, Maria Pelc –
instrumenty perkusyjne, Magdalena Skoczylas-
Szwaj – instrumenty perkusyjne, Oskar Walczak –
instrumenty perkusyjne, Paulina Żurawik – harfa

Zapraszamy na koncert familijny

Dęciaki pod choinkę!

6 grudnia 2024 / 18:00

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Jarosław Praszczątek

– dyrygent, scenariusz i prowadzenie

Orkiestra Dęta Filharmonii Kaliskiej

Karina Berehova – taniec

Wiktor Lewicki – taniec

Tobiasz Uniejewski – choreografia

**W programie przeboje świąteczne,
polskie kolędy i pastorałki.**

Dołącz do nas!

 @Filharmonia.Kaliska

 filharmonia_kaliska

Filharmonia Kaliska

Instytucja Kultury Miasta Kalisza

al. Wolności 2, 62-800 Kalisz

tel. 62 767 64 90

www.filharmoniakaliska.pl

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Aula im. prof. J. Rubińskiego WPA UAM w Kaliszu

ul. Nowy Świat 28-30

Bilety:

Osoba dorosła/opiekun: **45 zł**

Dziecko: **40 zł**

Dzieci do lat 4 siedzące na kolanach
opiekuna – **wstęp bezpłatny.**

Bilet familijny: **150 zł** (cena obejmuje

2 osoby dorosłe oraz 2 dzieci, dla każde-
go kolejnego dziecka bilet w cenie **30 zł**).

**Bilety familijne są dostępne wyłącznie
w kasie Filharmonii Kaliskiej.**

Bilety do nabycia w sprzedaży
internetowej oraz w kasie Filharmonii
Kaliskiej przy al. Wolności 2,
tel. 62 757 07 48,
od wtorku do piątku w godz. 12:00
do 17:00, w dniu koncertu w godz. 12:00
do 15:00 oraz w miejscu wydarzenia
na godzinę przed jego rozpoczęciem.

Narodowy
Instytut
Muzyki
i Tańca

Kalisz

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Koncert jest współorganizowany przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca w ramach programu „Muzyk – rezydent”, finansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Instytucja Kultury Miasta Kalisza współprowadzona przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Radio
Pomran

Oalisia.pl
Ciepły Pierwszokulista

Miasto
Kaliska

GŁOS
WIELKOPOLSKI

TELEWIZJA
KALISZ

FAKTY
KALISKIE

Hampton
by Hilton

MALGORZATA SZYMIEL
ARTYSTKA TECHNICZNA

Bilety 24
ARTYKLE TECHNICZNE